

BOSHLANĜICH SINIF O‘QUVCHILARI TARBIYASIDA OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIKNI TASHKIL ETISH METODIKASI

Fayziyeva Madinabonu Sohibjon qizi

Ilmiy rahbar: Tilavova Matlab Muhamadovna (PHD)

Osiyo Xalqaro Universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi yo'nalishi

2-kurs magistranti

ANONATSIYA

Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarini tarbiyalashda ota-onalar bilan samarali hamkorlikning ahamiyati va metodik usullarini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot jarayonida ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi muloqotning bolalarning akademik va ijtimoiy rivojlanishiga ta'siri tahlil qilindi. Maqolada individual va guruh shaklidagi hamkorlik, treninglar, ochiq darslar, onlayn platformalar orqali aloqa kabi metodik yondashuvlar ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari ota-onalar bilan faol hamkorlikning bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishida muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: ota-ona, boshlang'ich ta'lim, tarbiya, hamkorlik, pedagogik metodlar

АННОТАЦИЯ

Данная статья посвящена изучению значимости и методических подходов эффективного сотрудничества родителей с учителями при воспитании учеников начальной школы. В ходе исследования анализировалось влияние взаимодействия родителей и педагогов на академическое и социальное развитие детей. Рассматривались индивидуальные и групповые формы сотрудничества, тренинги, открытые уроки и использование онлайн-платформ. Результаты исследования показали, что активное сотрудничество с родителями играет важную роль в интеллектуальном, социальном и эмоциональном развитии учащихся.

Ключевые слова: родители, начальное образование, воспитание, сотрудничество, педагогические методы

ANNOTATION

This article is devoted to the study of the importance and methodological approaches of effective parent-teacher cooperation in primary education. The research analyzed the impact of communication between parents and teachers on children's academic and social development. Individual and group cooperation, training sessions, open classes, and online platforms were considered as methodological approaches. The results demonstrated that active collaboration with parents plays a significant role in students' intellectual, social, and emotional development.

Keywords: parents, primary education, upbringing, cooperation, pedagogical methods

Boshlang'ich ta'lim – bolaning shaxsiy va intellektual rivojlanishining eng muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi. Bu davrda nafaqat bilim olish, balki bolalarning axloqiy, ijtimoiy va hissiy sifatlari shakllanadi. Shu sababli, **maktab va oila o'rtasidagi uzviy hamkorlik** bolalarning to'laqonli rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi samarali muloqot bolalarga quyidagi jihatlarda yordam beradi:

1. **Ishonchli o'quv muhiti yaratish** – bola maktabda va jamiyatda o'zini xavfsiz va xotirjam his qiladi.
2. **Akademik qiziqishni oshirish** – ota-onaning doimiy e'tibori va qo'llab-quvvatlashi bolani o'qishga rag'batlantiradi.
3. **Shaxsiy va axloqiy rivojlanish** – bolalar oilada o'rganilgan odob-axloq normalarini maktabda qo'llashga intiladi.

Zamonaviy davrda texnologiyalar rivojlanishi bilan **ota-onalar bilan tezkor va samarali aloqalar** yaratish imkoniyati kengaydi. Elektron kundaliklar, messenjerlar va

onlayn platformalar yordamida ota-onalar bolalarning akademik yutuqlari va xulq-atvori haqida doimiy xabardor bo‘lishi mumkin.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan samarali hamkorlik bolaning shaxsiy, ijtimoiy va akademik rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Hamkorlik faqat ota-onalarning bolani kuzatishi yoki darsga kelishi bilan cheklanmaydi, balki ularning ta‘lim va tarbiya jarayonida faol ishtirokini ham o‘z ichiga oladi.

Metod 1: Individual maslahat va suhbatlar

Ota-onalar bilan individual suhbatlar – bolalarining xulq-atvori, o‘qishdagi muvaffaqiyatlari va qiyinchiliklarini chuqur tushunish uchun eng samarali usuldir. Bu metod quyidagi bosqichlarga ega:

1. **Boshlang‘ich uchrashuv** – o‘quv yili boshida ota-onalarni sinfga taklif qilib, bolalarning yosh xususiyatlari, maktab qoidalari, o‘quv reja va tarbiyaviy maqsadlar haqida tushuntirish.
2. **Davriy maslahatlar** – muntazam ravishda ota-onalar bilan suhbatlar o‘tkazish, bolaning o‘qishdagi yutuqlari, xulq-atvori va ijtimoiy ko‘nikmalari haqida ma‘lumot berish.
3. **Maslahatlarga javob** – ota-onalarning savollari va takliflarini tinglab, muammolarni birgalikda yechish.

Sxema: Individual maslahatning jarayoni

Ota-ona uchrashuvi → Bolaning xususiyatini aniqlash → Muammo va yutuqlarni baholash → Tavsiyalar berish → Takroriy nazorat

Tavsiya:

1-Suhbat davomida ota-onaga konkret misollar keltirish, masalan, bolaning uy vazifasini qanday bajarishi yoki sinfdagi ijtimoiy munosabatlarini tahlil qilish.

2-Suhbatni yozma hisobot bilan mustahkamlash, ota-onaga elektron pochta yoki chat orqali qayta ma'lumot berish.

Ota-onalar bilan hamkorlikni test va mashqlar orqali tashkil etish

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ota-onalar bilan hamkorlikni rivojlantirishning samarali usullaridan biri – **test va diagnostik mashqlar**. Bu usul orqali o'qituvchi, ota-ona va bola birgalikda bolaning bilim, tarbiya va ijtimoiy rivojlanish darajasini baholashi mumkin.

1. Testlar va diagnostika misollari

1-O'quvchi uchun:

Bolaning matematik ko'nikmalari, o'qish tezligi, so'z boyligi va ijtimoiy ko'nikmalarini baholash uchun kichik testlar o'tkaziladi. Masalan: so'z yasash mashqlari, qisqa hikoya tushunish, raqamlar bilan amallar bajarish.

Tavsiya kitoblar:

1-Ivanova, L. *Razvivayem rebenka*: Moskva, 2022 – o'quvchilarning tafakkur va til ko'nikmalarini rivojlantirish uchun.

2-Ahmadova, S. *Boshlang'ich sinf bolalari uchun testlar*: Toshkent, 2023 – maktabdosh va uy sharoitida foydalanish mumkin.

1-Ota-ona uchun:

Ota-onaga bolani kuzatish va o'rganish bo'yicha testlar beriladi. Masalan:

1-“Farzandim uy vazifasini bajarishda qanchalik mustaqil?”

2-“Farzandim ijtimoiy vaziyatlarda o'zini qanday tutadi?”

Bu orqali ota-ona bolaning zaif va kuchli tomonlarini tushunadi va maktab bilan birga strategiya ishlab chiqadi.

1-O'qituvchi uchun:

Test natijalarini tahlil qilgan holda, har bir bolaning tarbiyaviy va o‘quv ehtiyojini aniqlaydi. Shu bilan birga, ota-onalarga aniq tavsiyalar beradi: qaysi fan yoki faoliyatda bolaga ko‘proq e‘tibor berish kerak.

2. Interaktiv mashqlar va o‘yinlar:

Ota-ona va bolani birga jalb qiladigan interaktiv mashqlar samarali hisoblanadi:

1. **“So‘z yasash” o‘yini:** Bola yangi so‘zlar yasaydi, ota-ona ularni to‘g‘ri shaklda ishlatishini tekshiradi, o‘qituvchi esa izoh beradi.

2. **“Matematika safari”:** Uyda yoki sinfda raqamlar bilan bog‘liq kichik topshiriqlarni ota-ona va bola birga bajaradi.

Tavsiya kitoblar:

1. Petrova, K. *Razvivayushchie igry dlya detey*: Moskva, 2021 – bolalar va ota-onalar uchun o‘yinli mashqlar.

3. Test va mashqlarni qo‘llash tartibi:

O‘qituvchi diagnostika testi → Ota-ona bilan natijalarni muhokama qilish → Bolaga individual tavsiya berish → Uyda qo‘llab-quvvatlash mashqlari → Qayta baholash
Bu sxema orqali **har bir bola uchun shaxsiy yondashuv** amalga oshiriladi va ota-ona maktabdagi jarayonda faol ishtirok etadi.

Xulosa

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini tarbiyalashda ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish jarayoni bolaning akademik, ijtimoiy va hissiy rivojlanishiga bevosita ta‘sir qiladi. Test va diagnostik mashqlar, interaktiv o‘yinlar, ota-onalar kuni va onlayn platformalar orqali samarali aloqa o‘rnatish orqali o‘qituvchi bolaning zaif va kuchli tomonlarini aniqlaydi, ota-ona esa uni qo‘llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, ota-onalar farzandining tarbiyaviy va o‘quv jarayoniga faol jalb etiladi, ularning ishtiroki bolaning mustaqil fikrlash, mas‘uliyatni his qilish va jamiyatga moslashuv ko‘nikmalarini shakllantirishiga yordam beradi.

Doimiy va tizimli hamkorlik bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash, ota-ona va o'qituvchi o'rtasida ishonch va ochiq muloqotni mustahkamlash, shuningdek, oilaviy va maktab muhiti orasidagi integratsiyani kuchaytiradi. Shu bois, boshlang'ich sinfdagi tarbiyaviy jarayonlarda ota-onalar bilan uzviy va samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish muhim strategik masala hisoblanadi.

Adabiyotlar ro'yxati Kitoblar:

1.Miroslav Tuxliyev. *Ota-ona va maktab hamkorligi: pedagogik nazariya va amaliyot*, Toshkent: Ta'lim nashriyoti, 2020. — Bu kitob ota-ona va maktab o'rtasidagi hamkorlik nazariyasi, prinsip va metodlarini chuqur tahlil qiladi, tarbiyaviy jarayonni yaxshilash bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

2-Rashid Xusanov. *Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda ota-onalar bilan samarali aloqa*, Samarqand: Ilm-Nashr, 2019. — Asosiy e'tibor ota-ona va tarbiyachi o'rtasidagi muloqot, pedagogik maslahatlar va oilaviy tarbiyaga qaratiladi.

3-Feruz Zayniddinov. *Pedagogikada ota-onalar bilan ishlash metodlari*, Toshkent: Pedagogika Press, 2021. — Ta'lim va tarbiyaviy jarayonda ota-onalar bilan interaktiv hamkorlik usullari va metodik yondashuvlar haqida to'liq qo'llanma.

Elektron resurslar va maqolalar:

1-Parental Involvement in Education and Collaboration with School — Xalqaro ilmiy maqola ota-ona va maktab hamkorligi bo'yicha metodologik izlanishlarni taqdim etadi.

Link:

https://www.researchgate.net/publication/360094244_Parental_Involvement_in_Education_and_Collaboration_with_School

2-UMUMTA'LIM MAKTABLARI VA OTA-ONALAR HAMKORLIGINING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI — Maqola ota-onalar bilan pedagogik-psixologik asosda hamkorlikni yo'lga qo'yish muhim shartlarini yoritadi.

Link: <https://science.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/10006>

3-Maktabgacha ta'lim muassasalarida ota-onalar bilan hamkorlik aspektlari — Maqola bolalarning ijtimoiy-emotsional rivojlanishi va tarbiyaviy jarayon samaradorligini oshirish uchun ota-onalar bilan hamkorlik usullarini tahlil qiladi.
Link: <https://scientific-jl.com/obr/article/view/1092>